

מענה נדיר משנת תשל"א, רשום בכתב יד קודש כ"ק אדמו"ר על מכתב סב הכלה, הרב ניסן שי מאנגעל, בו מתייחס כ"ק אדמו"ר להצעת הכותב לאפשרות אמירת הסבר על השואה. במענה זה נמצאים עניינים מחודשים (בתחומים שונים) שאינם ידועים ממקור אחר, כדלהלן:

מראי-מקומות לשו"ע רבינו הזקן

את הספרה 1 - שלכאורה הפירוש בזה, שהמענה הראשון במכתב זה הוא חיובי.

ואכן, בשנת תשל"ג נדפס בפני עצמו קונטרס "מראי-מקומות וצינונים לשלחן-ערוך אדמו"ר הזקן הלכות רבית והלכות עיסקא".

בתחילת המכתב תיאר הכותב לפני הרבי הצעה שקיבל להוציא לאור את המראי-מקומות להלכות רבית בשו"ע אדמו"ר הזקן, כדי שתלמידי הישיבות, שהתחילו באותה תקופה ללמוד בפרק 'איזהו נשך', יוכלו ללמוד בשו"ע ר בעיון. ליד המילים "האם נכון להוציא המ"מ בקונ' בפ"ע" - ציין הרבי

בטלו השמדות ולא יהיו עוד

זמנו של האר"י ז"ל בשל"ג, שנפטר, אמר בפירוש שבזמנו דוקא בטלו השמדות שהיה בכל משך הזמן הזה, ערך ת"ק שנה. וכל אותן שקידשו השם, אלפים ורבבות בכל דור, כמבואר בס' שבט יהודה, מכל פרטי השמדות שהיה בכל שנה בזמן ת"ק שנה הנ"ל בצרפת דוקא, הכל היה מנשמות שהיו בזמן בהמ"ק ראשון, ועיקר התיקון היה לפי שהיו מוסיפים יניקה לע"ז, כתרין דקליפה, ע"כ התיקון היה במס"ג על קה"ש באמונה פשוטה, שהיא נגד סברת שכל האנושי דפלוסופים אחר כל החקירה, והיו כולם פלוסופים גדולים לחקור באלקות, שזהו נגד הע"ז, שלא יאמין רק בחקירת שכלו, ויתלוצץ מכל ע"ז, וימאסו בה.

ואמנם בה' אחד, גם אחר החקירה בקדמות וכיצא, מסרו נפשם על קה"ש. נמצא שהיה התיקון במקום הצריך, שאין לך תיקון מעובד ע"ז שנעשה פלוסוף ומוסר נפשו על קה"ש וד"ל, וכולם מסרו נפשם.

וכידוע דגם האבן עזרא וכיצא בו מסרו נפשם על קה"ש, וכולם היו צדיקים מופלגים. אך בזמן האר"י ז"ל שהיה מבחי' התיקון, ונגלה אליו חכמת הקבלה האמיתית, בטלו השמדות ולא יהיה עוד כו' ד"ל.

אח"כ ציטט הכותב בקיצור מדברי אדמו"ר האמצעי בשער התשובה (עמוד ה'), שכתב בשם האריז"ל כי "בטלו השמדות ולא יהי עוד" (בקשר לשאלה איך היו אח"כ עוד השמדות, ובפרט השואה, כדלהלן).

ליד ציון דברי אדמו"ר האמצעי הואיל רבינו לרשום (וסומן במס' 2): בנוגע ל(גלגול) דור דביהמ"ק הא'

וזלה"ק של אדמו"ר האמצעי שם (ה, א) - מובא בפענוח הר"ת ובתוספת הדגשות וסימני פיסוק:

כמו שהיה בזמן בהמ"ק ראשון שהיו עובדים את ה' ולא פרקו עול מלכות-שמים רק בדבר עבודה-זרה פרקו עול מאד, והיה להם בזה לבד תאוה נפלאה, עד שלא נשאר רק שבעת אלפים שלא כרעו לבעל בימי אחאב, וכל המלכים שעבדו ע"ז היו אנשים גדולים, ורק בעון פלילי דע"ז דבקו בו, ולא היה לכל הדורות הללו, שהיו נשמות גבוהות, עליו ותקון, עד בזמן הפלוסופים שבזמן רש"י והרמב"ם עד האר"י ז"ל, שזה ה' משנת גזרת תתנ"ו שבימי רש"י עד גירוש פורטגאל בזמן רנ"ב, עד שבא

מאמינים בסוד הגלגולים

משה רבינו געפרעגט ביים אויבערשטן "מפני מה וכו' צדיק ורע לו"? כנ"ל, איז דאך פאראן א' המושך אין חיי עוה"ב, עס איז א' יום שכולו ארוך וכו', און דארט קען דאך זיין באין ערוך העכעה, און עס קען צוקומען באין ערוך לגבי דעם היזק וואס עס איז געווען לפני זה, און דערצו דארף מען דאך ניט אנקומען צו אמונה, און ניט צו אמונה פון א פאגאטיקער וואָס ווייס ניט פון גאנצן ענין פון וועלט, נאָר מיט שכל קען מען דאָס פארשטיין.

מוז מען זאָגן אז באמת איז דאס יאָ א טענה. און דערפאר גופא זאגט מען אז מ'דארף ניט מצדיק זיין דעם אויבערשטן, אעפ"י אז לכאורה איז דא א' הסבר אין דעם".

על שאלת הכותב בקשר להסבר שאמר בהרצאתו, "האם כל הנ"ל נכון הוא?" - מחק הרבי את סימני-השאלה וכתב (סומן במס' 4): בכלל (ראה ש' זוהר - שם ולב"מ קז, א)

בהמשך תיאר הכותב לפני הרבי שהוא (כמי שבעצמו היה במחנה ההשמדה אושוויץ ובחסדי'ה' ניצל) נתבקש להגיע לאחת האוניברסיטאות, להרצות בנושא השואה והקושיות על זה. בהרצאה שנשא אמר שקושיות כגון אלו אפשר להבין רק ע"פ "סוד הגלגולים", ובסיום תיאורו כתב, "ב"ה נתקבל זה אצלם".

הרבי הואיל לענות (סומן במס' 3) בטעם זה שהענין נתקבל אצלם: כיון שמאמינים בסוד הגלגולים (המילים "סוד הגלגולים" סומנו בדברי הכותב), ועפ"ז צ"ל שבכל דור השואה לא היתה אף נשמה חדשה אחת! כן יוקשה מיסורי אדה"ז. ועוד, ולכן לא הזכרתי זה (אף שרמזתי בהזכירי שאלת משה - ברכות ז, א) (ראה שערי זוהר לשם) - ושע"פ שכל - נמצאת הנשמה גם קודם לידת פ'.

[ראה שיחת ש"פ בראשית (ב) תשל"א (שיחו"ק תשל"א ח"א ע' 158): "לפי זה איז אבער ניט פארשטאנדיק: וואָס איז די קשיא פון "מדוע דרך רשעים צלחה"? און פארוואס האָט

53

תעמולה לטובת "קאלעדזש"?

בסוף המענה התייחס כ"ק אדמו"ר (המענה סומן במס' 5) למכתב שהכניס אליו סב הכלה באותה הזדמנות, והוא מפרופסור מפורסם (שימש כראש מחלקה באוניברסיטה ב.י.) אשר לסב הכלה היה שקלא וטריא ארוכה עמו בנושאים שונים של אמונה ומדע. הרבי הורה להחזיר את המכתב לסב הכלה, תוך כדי שהוא מעיר על הביטוי "פעטיש" [אמונה תפלה] שנמצא במכתבו של הפרופסור בקשר לענייני אמונה, שדווקא אותו פרופסור הוא העושה "פעטיש" מלימוד באוניברסיטה...

ת"ח על המצו"ב. קראתי. להחזיר. בנוגע למכ"ר. שי: לפלא גדול שאינו מרגיש שעושה (ובהתלהבות) פעטיש... מלימוד בקאלעדזש".

צריך עיון גדול

כיום תורה ומצוות - דבר שנמנע כיום מהקדושים שנספו באושוויץ וכו' - היא השלמה החסרונ! החידוש במענה שלפנינו מתבטא, בין היתר, בכך שכ"ק אדמו"ר מסכים **באופן כללי** (בכותבו שההסבר שהציע הכותב נכון **"בכלל"** [ואולי אפשר לדייק בזה, שהסבר זה נכון רק עם הכלל, משא"כ יחידי סגולה בעלי נשמות חדשות, כדלהלן]) עם ההסבר המנסה לתלות הטעם ב"סוד הגלגולים", ומציין שהמאמינים בזה יכולים לקבלו, ועוד זאת שכ"ק אדמו"ר מגלה שלהסבר זה רמז בדבריו ("**שרמזותיו בהזכירי**") בהתוועדות! אלא שעדיין ישנם עניינים המקשים על ההסבר, מצד בעלי נשמות חדשות וכו'.

*

בהתוועדות ש"ק פ' פינחס תשל"ח דיבר כ"ק אדמו"ר אודות השואה, ובתוך הדברים הזכיר שמעולם לא היו השמדות כאלו, ואז הוסיף ואמר **שצריך עיון גדול** לתרץ את המובא בשם האריז"ל (ובשערי תשובה לאדמו"ר האמצעי) על ביטול השמדות בזמנו ושלא יהיו עוד. זאת על אף שכאמור, כחמש שנים קודם לכן כתב כ"ק אדמו"ר ש"בכלל" נכון ההסבר המוצע ע"ד "סוד הגלגולים".

לכללות הנושא יש לציין גם לאגרות קודש ח"י ע' קסט. מענה [משנת תשל"ט] הנדפס בהוספות לקוטי שיחות חל"ח ע' 183. ספר השיחות תנש"א ע' 233 ואילך ובהערה 161.

על יחודו של תוכן מענה זה ניתן לעמוד רק לאחר העיון בכל אגרות הקודש, רשימות מהתוועדויות ויחידויות מהרבי במהלך השנים, בהם התייחס לנושא השואה. את תמצית השקפתו של כ"ק אדמו"ר בנושא זה ניתן לנסות ולהגדיר במשפט שהביאו חז"ל (חגיגה יג, א - "שכן כתוב בספר בן סירא"), "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור.. אין לך עסק בנסתרות".

כאמור, במשנת רבינו נמצא עיסוק בנושא השואה באופן שיש לעיין בו היטב, כך שהמובא להלן אינו אלא בבחינת נקודות:

- דווקא לאדם המאמין באמונה שלימה יש מקום לומר **איני מבין**, ומותר לו לטעון בתוקף "למה עשה ה' ככה". ובשאלת פתרון השואה אמר כ"ק אדמו"ר: **גם אצלי ישנה הקושיא**, אך ברור ש"לא תקום פעמים צרה".
- ספר איוב, שבו יותר מארבעים פרקים מיוסד כולו על קושיית "השופט כל הארץ לא יעשה משפט". ידועה שאלת משה רבינו "למה הרעות", ואף ירמי' הנביא שאל "מדוע דרך רשעים צלחה". הרבי הרי"צ אמר (הובא באג"ק רבינו חיו"ד ע' קכד-ה, ועוד) - במענה לאחד שרצה להצדיק בטעם וכו' - שאין צריך להצדיק את הקב"ה, רק לתבוע ממנו להביא את הגאולה.
- **בשר ודם אינו יכול להבין את הקב"ה**, אלא צריך ומצווה להרעיש "ה' יקום דמם".
- דווקא באמצעות השתדלות נמרצת שעוד יהודים יקיימו

נשמות החדשות

נצרך במיוחד עבור גילוי חסידות חב"ד, שיש בה חידוש מיוחד לגבי חסידות הכללית), מציין בהערה, "וראה לקו"ת שה"ש (ג, א) בפירוש ענין נשמות חדשות. וש"נ". וכך מובא בלקו"ת שם: "ולעת"ל יומשכו נשמות חדשות שלמעלה גם ממדרגת יחידה שבאדה"ר כמבואר בספר הגלגולים ר"פ שביעי וז"ל ודע כי יש שני מיני נשמות, א' אותן שנכללו באדה"ר, ב' הם אותם שלא נכללו באדה"ר ואלו הנשמות הם יותר גבוהים ומעולים מכל הנשמות שנכללו באדה"ר...". ובזה מתחדד עוד יותר החידוש בדברי כ"ק אדמו"ר במענה הנ"ל, מהם נראה שאי אפשר לקבל "שבכל דור השואה לא הייתה אף נשמה חדשה אחת!"

עניין נוסף ויחודי שנמצא לפנינו במענה זה, הוא בדברי רבינו אודות הנשמות החדשות.

ידוע שאפילו בדורות הראשונים הנה רוב רובם של הנשמות לא היו נשמות חדשות, דבר שזכו בו רק יחידי סגולה.

הרבי הרי"צ, ברשימותיו ושיחותיו הק' (שיחת ח"י אלול תש"ה - סה"ש ע' 127 ואילך), גילה את המקובל אצל, רבי מפי רבי, כפי ששמע מורנו המגיד ממעזריטש בשם מורנו הבעש"ט, שקיבל ממורו אחיה השילוני, שנשמת אדמו"ר הזקן הייתה נשמה חדשה.

הרבי, בהביאו (לקוטי שיחות ח"י ע' 251) עניין זה ש"כידוע" הייתה נשמת אדה"ז נשמה חדשה (ומסביר שם שדבר זה